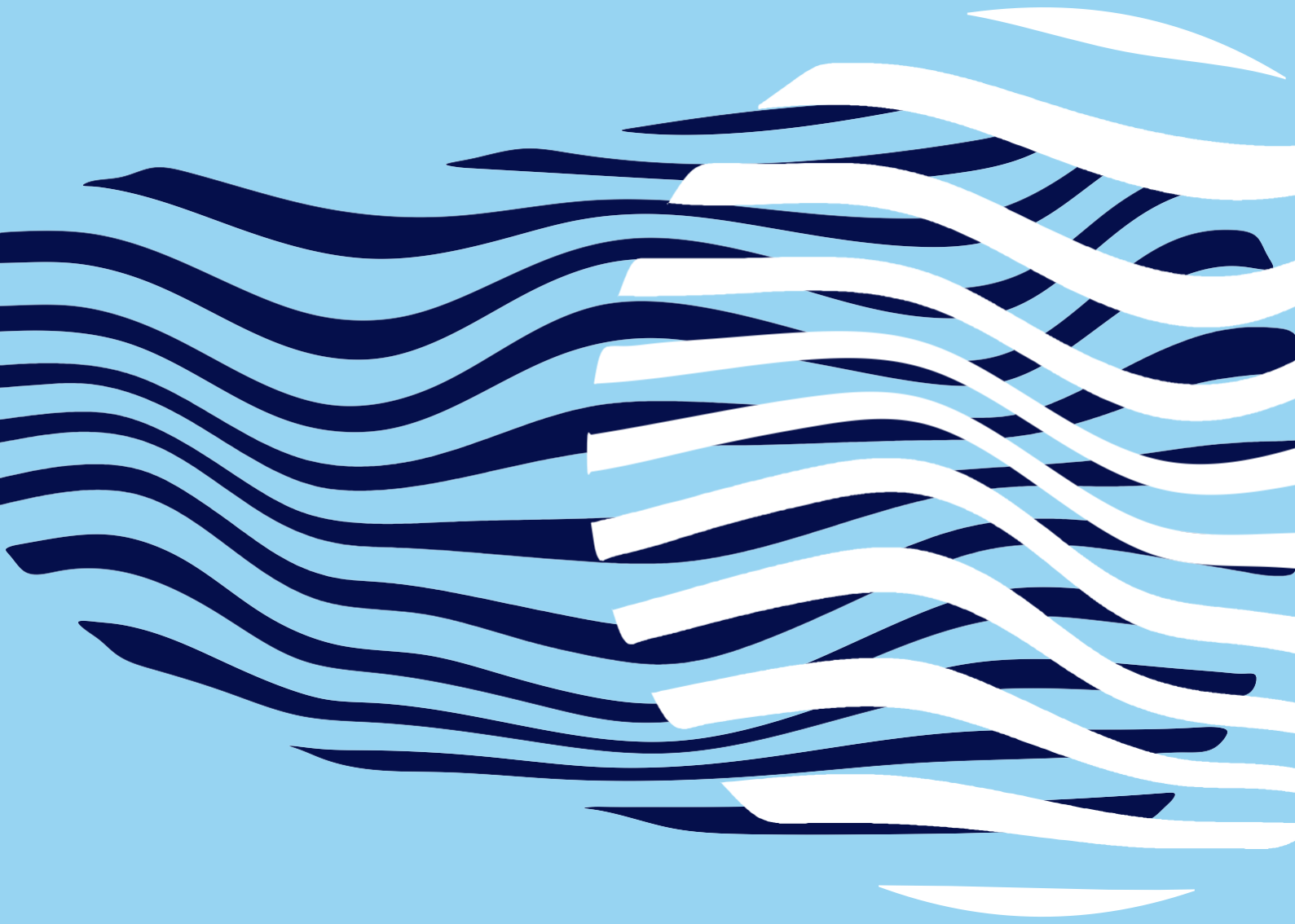
Annual Conference 2026

Hope MANIFESTO

#HISTORYANDHOPEMANIFESTO

EuroClio

HOUSE OF EUROPEAN HISTORY

An initiative of the European Parliament

Apie šį manifestą

Kaip 2026 m. asociacijos „EuroClio“ 32-osios metinės konferencijos „Istorija ir viltis: mokymasis vardan pokyčių“ dalį, Europos istorijos namai ir „EuroClio“ sukūrė bendradarbiavimo erdves apmąstymams ir apsikeitimui mintimis šių metų tema. Šis kolektyvinis procesas, inicijuotas Europos istorijos namų ir paremtas daugybe indėlių, surinktų per „Vilties sieną“ — vizualinę laiko juostą, kurią sugalvojo „EuroClio“, taip pat per dalyvaujamąsias dirbtuves ir rašytinius apmąstymus visos konferencijos metu, tapo pagrindu galutiniam **Vilties manifestui**.

Šis manifestas apjungia maždaug **250-ies istorijos mokytojų ir pedagogų**, prisidėjusių prie jo kūrimo per struktūrizuotą dalyvaujamąjį procesą konferencijos metu, mintis, patirtis ir įsipareigojimus.

Vilties manifestas — tai istorijos ugdymo bendruomenės kolektyvinė išraiška ir bendras atskaitos taškas platesniam dialogui. Paremtas profesine praktika ir suformuotas keičiantis idėjomis, jis, visų pirma, skirtas pedagogams ir mokiniams visoje Europoje ir už jos ribų, taip pat juo dalinamasi su institucijomis ir organizacijomis, kurios užsiima demokratijos, ugdymo ir socialinės sanglaudos klausimais.

Jis buvo sukurtas kaip kolektyvinis mokytojų inicijuotas tekstas apie istorijos ugdymo vaidmenį neužtikrintumo laikotarpiais. Jo tikslas — glausta ir prieinama forma išreikšti, kaip pedagogai supranta istorijos mokymo reikšmę kalbant apie kritinį mąstymą, demokratinį gyvenimą ir požiūrių įvairovę, taip pat pabrėžti vilties vaidmenį kaip prasmingą pedagoginę nuostatą.

Veiklų įvairovė sudarė galimybę užfiksuoti platų įvairių konferencijos bendruomenės narių praktikų, rūpesčių, siekių ir įsipareigojimų spektrą.

Redakcinis komitetas, sudarytas iš 10 savanorių mokytojų ir pedagogų, stengėsi surinkti šiuos pasidalijimus ir iš jų sudėlioti nuoseklų galutinį tekstą. Jo vaidmuo buvo užtikrinti aiškumą, redakcinį nuoseklumą ir ištikimybę kolektyviniam procesui, iš kurio kilo manifestas.

Redakcinis komitetas

Redakcinio komiteto narių parašai

Emer Shanahan

Juraj Varga

Wouter Smets

Kamila Ropero

Mirela Sakej

Sérgio Neto

G.Rósa Eyvindardóttir

Jordi Van den Hoven

Lejla Čaušević

Sinead Fitzsimons

Vilties manifestas

Mokome remdamiesi skirtingomis istorijomis, bet susiduriame su tais pačiais iššūkiais

Visoje Europoje ir už jos ribų mūsų klases formuoja skirtingi prisiminimai, konfliktai, nutylėjimai, politiniai kontekstai. Yra daug būdų mokyti apie praeitį, gyventi dabartyje ir galvoti apie ateitį. Kiekvienas istorijos mokytojas moko iš tam tikros perspektyvos, kurią nulemia jo asmeninė patirtis. Tai svarbu, nes istorijos niekada nemokoma už jos konteksto ribų. Tačiau vis dažniau susiduriame su tais pačiais iššūkiais.

„Įtampa kyla tada, kai sunku išlaikyti viltį ir nepasiduoti baimei pasaulyje, kuriame tiek daug kančios ir neteisybės, ir kartu desperatiškai trokštama pokyčių (bei būti tų pokyčių dalimi).“

Už klasės sienų viešosios diskusijos dažnai būna poliarizuotos, individualizmas gali susilpninti bendruomeniškumo jausmą, o demokratinės vertybės nebėra savaime suprantamos. Tačiau istorija taip pat rodo, kad teisės, laisvės ir solidarumo formos formuojasi palaipsniui ir jas galima ginti, peržiūrėti ir atnaujinti. Mokiniai auga naršydami socialiniuose tinkluose, apsupti klaidingos informacijos ir dirbtinio intelekto, kur gali būti sunku įvertinti informacijos patikimumą, o pernelyg daug turinio gali sukelti sumaištį, nuovargį ar nepasitikėjimą. Sisteminis rasizmas, nelygybė, iš kartos į kartą persikeliančios traumos ir neišspręsta socialinė įtampa bei karai taip pat daro įtaką tam, kaip jauni žmonės žvelgia į istoriją, institucijas ir vieni į kitus.

Istorija gali būti iškraipoma ir ja gali būti piktnaudžiaujama. Mes — mokytojų ir pedagogų bendruomenė — klasėse su tuo kovojame.

Klasėje tokia realybė atsiskleidžia per mokinių klausimus, emocijas, abejones, pasipriešinimą, tylą ar abejingumą, bet kartu ir per jų smalsumą, teisingumo jausmą, skaitmenines žinias ir norą suprasti juos supantį pasaulį. Mokiniai į klasę atsineša pasakojimus iš šeimų, bendruomenių, žiniasklaidos ir interneto erdvės, taip pat užduoda klausimus apie paveldą ir tapatybę: kas yra paveldėta, kas yra bendra, dėl ko nesutariama ir ką kiekviena karta renkasi puoselėti ar keisti. Šios akimirkos gali būti sudėtingos, tačiau jos atveria ir naujas galimybes.

Šios emocijos negali ir neturėtų būti atskirtos nuo istorijos ugdymo. Jos yra

neatsiejama istorijos mokymo realybės dalis.

Ką šiais laikais mokant istorijos reiškia viltis?

Vilties samprata gali skirtis priklausomai nuo konteksto, patirčių ir kalbų. Istorijos pedagogams tai negali likti tik abstrakti sąvoka. Mums viltis nėra naivus optimizmas. Tai nėra įsitikinimas, kad viskas tiesiog savaime susitvarkys.

Už klasės ribų viltis gali būti suprantama kaip gebėjimas išsaugoti mūsų socialinį kapitalą, stiprinti visuomenės atsparumą, įveikti sunkumus ir priešintis nevilties jausmui. Ji grindžiama tokiomis vertybėmis kaip solidarumas, žmogaus teisės, lygybė, įtraukumas ir atsakomybė. Ji suteikia energijos, motyvacijos, ryžto ir prasmingumo jausmą. Ji padeda žmonėms toliau ieškoti būdų veikti, net jei pokyčiai lėti, neaiškūs ar sudėtingi.

Klasėje viltis virsta praktika. Tai įrankis pokyčiams.

Mes, kaip istorijos mokytojai, **esame vedami poreikio kurti pasitikėjimą**: pasitikėjimą, kad mokiniai sugebės susidoroti su kompleksiškomis situacijomis ir kritiškai vertinti pasakojimus. Kitaip negalime atskleisti sudėtingų istorijos temų, išreikšti skirtingų nuomonių ar padėti mokiniams kritiškai vertinti jautrių pasakojimų. Pasitikėjimas nereiškia komforto ar bendro sutarimo. Jis sudaro sąlygas mokiniams jaustis gerbiamiems, ugdyti pasitikėjimą savo gebėjimais — tiek dabar, tiek ateityje. Ir kaip aktyviems pasaulio piliečiams tęsti dialogą siekiant prisidėti prie atviros ir pasitikėjimu grįstos visuomenės kūrimo už klasės ribų.

Istorijos kabinetas — tai konkreti erdvė, kurioje galima praktikuoti viltį, nes istorijos mokymas savaime suteikia galimybę viltis. Mokant istorijos parodoma, kad pasaulis ne visada buvo toks, koks yra dabar. Parodoma, kad visuomenės keitėsi, kad žmonės veikė, kad su neteisybe buvo kovojama, kad buvo išsireikalauta teisių, kad bendruomenės atgijo ir kad pasakojimai pasikeitė.

Štai kodėl viltis nėra istorijos mokymui primetama iš išorės. Jos jau galima rasti istorijos mokytojų darbe: kaip padedame mokiniams iš pasyvių besimokančiųjų tapti aktyviais piliečiais stiprindami jų kritinio mąstymo įgūdžius ir skatindami juos pereiti nuo apmąstymo prie veiksmų.

„Viltį laikau radikaliu veiksmu [...] Viltį laikau ir sprendimu, ir įsipareigojimu tuo pačiu metu ją išlaikyti ir perduoti kitiems.“

Mokiniams viltis turėtų būti įrankis suprasti ir veikti.

Ji padeda jiems susieti praeitį su dabartimi, kelti klausimus apie tai, kas atrodo pastovu, įsivaizduoti ir suprasti, kad viskas gali būti kitaip. Mokiniai ne tik gauna žinių. Jie taip pat atsineša klausimus, patirtis, emocijas, tokius gebėjimus kaip skaitmeninės žinios ir savitą pasaulio matymo būdą. Viltis auga tada, kai visa tai priimama ir kai tai tampa mokymosi proceso dalimi.

Todėl istorijos mokytojams viltis yra ir atsakomybė, ir praktika: mokymo būdas, kuris palaiko supratimą, veiklumą, bendruomeniškumą, demokratinį dalyvavimą ir pokyčių galimybę.

Kaip mokant istorijos formuojasi viltis?

Viltis istorijos mokytojų darbe atsiskleidžia kasdien: per temas, kurias siūlome, per medžiagą, kurią pasirenkame, per klausimus, kuriuos užduodame, per pasakojimus, kuriais dalinamės, per nutylėjimus, kuriuos tiriame, ir per erdves, kurias kuriame mokiniams, kad jie galėtų mąstyti, kalbėti ir dalyvauti.

Šio darbo pagrindas yra šaltiniai, faktai ir įrodymai. Nuotraukos, daiktai, žodiniai pasakojimai, žemėlapiai, archyvai, gatvių pavadinimai, muziejų ekspozicijos, vietiniai istorijos pėdsakai ir skaitmeniniai dokumentai padeda mokiniams sulėtėti ir pasižiūrėti atidžiau. Mokiniai išmoksta klausti: kas yra kalbėtojas, kas yra faktas, kas yra nuomonė, ko trūksta ir kuo galima abejoti. Šie įgūdžiai pravers ne tik istorijos pamokose.

Kai kurie pasakojimai perduodami iš kartos į kartą. Jie sieja mokinius su vaikais, suaugusiaisiais ir vyresnio amžiaus žmonėmis iš praeities ir dabarties. Jie mums primena, kad istorija taip pat yra apie tai, kas perduota, kas paveldėta ir ką kiekviena karta renkasi puoselėti ar pakeisti.

Šio darbo pagrindas yra daugiaperspektyvumas. Žvelgdami iš skirtingų perspektyvų, lygindami pasakojimus ir užduodami klausimus apie dominuojančias, nacionalines, kolonijines ar eurocentriškas perspektyvas, padedame mokiniams suprasti, kad istorija nėra tik vienas vienintelis pasakojimas. Taip pat ieškome balsų, kurių nėra vadovėliuose, ir klausiame apie tai, kas buvo nutylėta, nepastebėta ar nuslėpta. Tai istorijos nesupaprastina, tai daro ją sąžiningesnę.

Viltis taip pat turi turėti vietos nesutarimui. Jai nereikia bendro sutarimo, bet reikia pakankamai pasitikėjimo, kad būtų galima kalbėtis apie sudėtingus dalykus. Diskutuodami, debatuodami ar sveikai konfliktuodami mokiniai gali konstruktyviai išklausyti, argumentuoti, abejoti, lyginti įrodymus ir gvildenti skirtingus aiškinimus nepaversdami nesutarimo priešiškumu.

„Be trinties nebūna įžvalgų. Taigi viltis nereiškia,
kad reikia vengti įtampos, ji reiškia, jog reikia
pasitikėti, kad konfliktas gali virsti ryšiu [...]
kad visi kartu galėtume įsivaizduoti
teisingesnę ateitį.“

Dalyvavimas paverčia mokymąsi veiksmais. Kai mokiniai užduoda klausimus, nagrinėja, diskutuoja, kartu kuria, jungiasi prie mokinių tarybos, įgyvendina projektą, bendrauja su kitais ar sujungia savo klasę su savo bendruomene, jie iš klausytojų tampa aktyviais dalyviais. Jie pradeda save matyti ne tik kaip besimokančiuosius istorijos, bet ir kaip asmenis, galinčius būti jos dalimi ar daryti jai įtaką.

Emocijos taip pat yra neišvengiama šio darbo dalis. Istorija gali sukelti ir išprovokuoti baimę, pyktį, liūdesį, atsparumą, empatiją, diskomfortą ir rūpestį. Šios emocijos gali trukdyti mokytis, jei jų nepripažįstame, tačiau, jas pripažinus ir su jomis susitvarkius, jos yra labai svarbi mokymosi dalis. Mes nekeičiame įrodymų emocijomis. Emocijos — neatsiejama kritinio mąstymo dalis. Mes padedame mokiniams suprasti, ką jie jaučia, tuos jausmus išgyventi ir pereiti nuo reakcijos prie apmąstymų.

Vaizduotė nutiesia kelią vilčiai. Per vaidmenų žaidimą, simuliacijas, menais grindžiamą mąstymą, į ateitį orientuotus klausimus ir žaidimais grįstą mokymąsi mokiniai gali patys patirti kompleksiškumą, o ne tik apie jį išgirsti. Jie gali įsijausti į skirtingus vaidmenis, susidurti su dilemomis, įvertinti sprendimus ir įsitikinti, kad dabartis nėra pastovi. Kūrybiškumas gali būti dar vienas būdas įvertinti mokymąsi. Tokios užduotys gali padėti susieti žinias su emocijomis ir parodyti, kaip mokiniai suvokia, jaučia ir interpretuoja istoriją.

Mes, kaip mokytojai, taip pat prisiimame atsakomybę toliau mokytis, aktyviai mąstyti ir išlikti smalsiems. O tai reiškia, kad turime kelti klausimus apie savo pedagogikos metodus, emocijas, išankstinį nusistatymą ir stereotipus. Negalime reikalauti iš mokinių, kad jie susidurtų su nepatogumais, kompleksiškumu ir sudėtingomis istorijomis, jei su tuo dirbti dar nepradėjome patys.

Viltį taip pat galima rasti ir už klasės ribų: muziejuose, archyvuose, memorialuose, paminkluose, viešojoje erdvėje, gamtoje, vietos pavelde, parodose, lauko tyrimuose ir išvykose. Susidūrimas su vietomis, artefaktais ir žmonėmis paverčia istoriją apčiuopiamą. Tai padeda mokiniams susieti ir kritiškai vertinti įvykius, daiktus, prisiminimus ir šiandienos realijas.

Kuriame viltį

„Viltis nėra naivus jausmas, tai profesinė nuostata, pripažįstanti praeities sudėtingumą ir kartu įžvelgianti švietimo procesuose slypinčią pokyčio galimybę"

Ne visi galime visa tai daryti vienodai. Mūsų kontekstai, švietimo programos, ištekliai ir laisvės skiriasi. Kai kurios užduotys jau yra mūsų klasėse. Kai kurios — tik siekiamybė. Kai kurioms reikia daugiau laiko, palaikymo, drąsos ir bendruomenės.

Šis bendruomenės susibūrimas ir dalijimasis praktika istorijos ir vilties tema — daugiau nei konferencija. Tai bendro mąstymo procesas, akimirka, leidžianti pasisemti įkvėpimo iš mūsų panašių realybių, pasimokyti iš mūsų skirtumų ir suformuoti bendrą suvokimą apie tai, ko mokant istorijos įmanoma pasiekti šiandien.

Už klasės durų lengva pamiršti platesnį judėjimą, kurio dalis esame ir mes. Tokie susibūrimai sudaro atvirą ir sąžiningą erdvę, kurioje pedagogai iš visos Europos ir už jos ribų gali (iš naujo) užmegzti ryšius, dalintis praktika ir prisiminti, kodėl jie daro tai, ką daro.

Šis manifestas – mūsų bendras požiūris į viltį kaip istorijos mokymo praktiką: bendras įsipareigojimas paversti klasę vieta, kurioje viltis ne tik aptariama, bet ir kuriama.

Wall of HOPE

Vilties siena — tai vizuali laiko juosta, kurioje dalyviai buvo pakviesti pasidalinti prisiminimu iš praeities arba viltinga ateities vizija — nuo asmeninės istorinės patirties iki globalios perspektyvos. Kiekvienas užrašas atspindi tam tikrą su viltimi susijusią akimirką, įvykį, realybę ar emociją. Šioje kūrybiškoje interaktyvioje instaliacijoje pristatoma daugiau nei 120 32-osios „EuroClio“ metinės konferencijos „Istorija ir viltis“ dalyvių pasidalijimų.

Ši siena padeda mums įsivaizduoti, kaip viltis reiškiasi skirtingais laikotarpiais, kaip keičiasi jos kryptis priklausomai nuo epochos poreikių. Ji atskleidžia, kad kiekviena epocha ieškojo savo sprendimų, judėjimų ir drąsos. Viltis neturi sienų. Vietinė patirtis, protestas gatvėje, įstatymo priėmimas — visa tai priimama, įgauna atgarsį ir sulaukia pasaulinio palaikymo. Viltis įkvepia asmenines istorijas ir įžiebia kolektyvinę ugnį.

„Suomijoje moterims buvo suteikta teisė balsuoti.“
-1906 m., Europos / pasaulio istorija

Viltis — būdas atkurti pasitikėjimą, solidarumą ir bendruomenę. Ji pasireiškia per demokratinį atgimimą, per režimų žlugimą ir drąsą imtis kolektyvinių veiksmų. Viltis pasireiškia per švietimą, per jaunimą, per kiekvieną kartą, kuri mokosi, užduoda klausimus ir drįsta kurti ateitį.

„Visas pavogtas paveldas buvo grąžintas jo kilmės bendruomenėms.“
-2023 m., Europos / pasaulio istorija

Šis interaktyvus dalyvavimas įrodo, kad istorija — tai ne tik datų seka, bet ir pasirinkimų grandinė. Mes renkamės prisiminti žmonių grandinę, teises, pažangą ir klasę. Vilties siena simbolizuoja tikėjimą, kad ateitis gali klestėti puoselėjama praeities patirtimis, gyva vaizduote ir noru nusivylimus paversti augimu.

Aplankykite Vilties sieną internete:
historywallofhope.eu

Hope MANIFESTO

Eiti į interneto svetainę

#HISTORYANDHOPEMANIFESTO

EuroClio

HOUSE OF EUROPEAN HISTORY

An initiative of the European Parliament